

Guia d'aprenentatge
Atenció psicosocial en processos de canvi
(3 ECTS)

Any acadèmic 2017-2018

Semestre: 2n Curs: 4t

Grau en Treball Social

Mòdul G: Espais professionals

Matèries: Intervenció en processos d'inclusió social i Intervenció en l'àmbit de la salut.

Grau en Educació Social

Mòdul H: Espais professionals

Matèries: Intervenció en processos d'inclusió social i Intervenció en l'àmbit de la salut.

Professora: Dra. Isabel Torras Genís

1.- Presentació de l'assignatura

Els processos de canvi són inherents a la vida humana. El fet d'anar vivint ens porta a anar passant d'una etapa del cicle vital a la següent i això comporta canvis a diferents nivells: cognitiu, afectiu, social... Aquests canvis acostumen a ser graduals i normalment els anem incorporant sense especials dificultats. Però hi ha canvis en la vida que es produeixen de manera més sobtada, o bé que arriben a la persona en moments de crisi, o bé que es produeixen en persones especialment vulnerables i això dificulta la seva superació a no ser que hi hagi una certa ajuda externa. A vegades és suficient amb una ajuda externa de caire informal (el suport que ofereixen els familiars, els amics, etc.); però a vegades és necessari i convenient una ajuda externa més de caire professional. De quins tipus de canvis estem parlant en aquest segon supòsit? Doncs des de persones que perden la feina i els costa trobar-ne una altra; joves de 18 anys tutelats que s'emancipen i passen a viure autònomament; persones amb addicions que han decidit deixar-les; maternitats no desitjades; persones amb discapacitat que inicien una feina o una vida autònoma; processos migratoris; persones grans que ingressen en una residència; infants que han de deixar la família i anar a viure en un CRAE, etc. És a dir, persones sense xarxa social, amb una xarxa social molt afeblida o persones amb unes necessitats específiques que requereixen atenció especialitzada.

Com succeeix en moltes matèries de les ciències socials i educatives, la nostra experiència vital serà un dels aspectes que ens permetrà relacionar teoria i pràctica i acostar-nos als continguts proposats en l'assignatura.

2.- Competències a desenvolupar

- Identificar els processos de canvi que requereixen atenció i acompanyament professional.
- Comprendre el malestar psíquic i emocional associat a problemàtiques socials que viuen els grups o les persones destinatàries de l'atenció psicosocial.
- Reflexionar sobre els elements essencials que guien l'atenció i acompanyament psicosocial.
- Analitzar el tipus d'atenció professional més adequat en cada situació vital.

3.- Continguts

Unitat 1. Els processos de canvi

- Tipus de processos de canvi: quins d'aquests processos és possible que requereixen atenció i acompanyament. El malestar psíquic i emocional. Formes d'afrontament

Unitat 2. L'atenció psicosocial i l'acompanyament

- Antecedents i objecte d'estudi.
- El vincle.
- Etapes o fases en l'atenció psicosocial - acompanyament.
- Aspectes transversals: allò que cal fer sempre.

Unitat 3. El referent-acompanyant

- Característiques: habilitats, posicionament, etc.
- L'educador o el treballador social com a referent/acompanyant.

Unitat 4. Casos pràctics d'atenció psicosocial

- Anàlisi de situacions i experiències professionals.

4.- Resultats de l'aprenentatge

Al final del procés l'estudiant mostrarà les següents evidències de les competències desenvolupades:

- Serà capaç de reconèixer els processos de canvi que requereixen atenció professional.
- Podrà reconèixer i interpretar els símptomes de malestar psíquic o emocional de les persones destinatàries de l'acompanyament.
- Sabrà analitzar els factors i el tipus d'atenció adequat a cada situació.

5.- Metodologia

5.1.- Activitats de la professora:

- Presentar els continguts de l'assignatura a través de diferents metodologies.
- Guiar els comentaris de textos i altres exercicis que es faran en petit grup a l'aula.
- Proposar articles, documents en format audiovisual, conferències d'experts presencialment o a través del campus virtual per aprofundir en els continguts.
- Orientar i tutoritzar els treballs d'aprofundiment.

5.2.- Activitats dels estudiants:

- Participar activament en la dinàmica de l'assignatura (estudi, comprensió, realització d'exercicis...).
- Analitzar, personalment i en grup els textos i articles proposats.
- Aproximar-se amb interès i esperit crític als exemples i casos proposats.
- Complementar el treball presencial amb la lectura de la bibliografia proposada i la realització dels exercicis requerits.

Les hores de treball de l'estudiant es distribueixen de la manera següent:

Treball a l'aula	25 hores	1 ECTS
Treball tutoritzat	25 hores	1 ECTS
Treball autònom	25 hores	1 ECTS

6.- Sistema d'avaluació

6.1.- Activitats o instruments d'avaluació

- **Activitats d'avaluació continuada.**
- **Treball individual** que aprofundeixi en tres casos concrets que es donaran a l'aula d'acompanyament professional des de l'Educació Social o el Treball Social i tutoria final d'avaluació.

Els estudiants d'itinerari adaptat podran realitzar totes les activitats d'avaluació de forma individual.

6.2.- Criteris d'avaluació

Ponderació de cada element avaluatiu en la nota final:

Activitats d'avaluació continuada a l'aula	40%
Treball individual que aprofundeixi en un acompanyament professional i tutoria final avaluativa	60%

Les persones que **no** es vulguin acollir a aquesta modalitat d'avaluació, disposen de l'oportunitat d'examinar-se al final de curs. En aquest cas, es tracta d'una prova extensa que recull tots els materials penjats en l'espai virtual mentre es desenvolupava l'assignatura.

7.- Resum del procés formatiu per competències

Veure quadre annex

8.- Vies de comunicació amb el docent

A més de l'atenció en els dos espais habituals de comunicació (aula i campus virtual) professorat i estudiants poden comunicar-se a través de tutories i del correu electrònic.

Correu electrònic: itorras@peretarres.url.edu

Horari d'atenció: dijous 12:00-13:00h (cal demanar cita prèvia per correu electrònic)

9.- Bibliografia i recursos

Textos base de l'assignatura:

Funes, J. (Coord.) (2009). L'atenció socioeducativa en les transicions vitals (monogràfic). *Educació Social: Revista d'Intervenció Socioeducativa*, 42, 13-87.

Nardone, G. & Watzlawick, P. (2007). *El arte del cambio* (capítol 4). Barcelona: Herder.

Rogers, C. (2011). *El proceso de convertirse en persona*. Barcelona: Paidós

Salzberger-Wittenberg, I. (1997). *La relación asistencial* (Tercera parte pp.125-161). Buenos Aires: Amorrortu.

Viñas, A i Fabregó, E. (2012) El professional com a persona. Col.lecció PAPERS. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

Bibliografia complementària

Bauman, Z. (2006). *Vida líquida*. Barcelona: Paidós.

Blanco, A. y Rodríguez Marín, J.(2007). *Intervención Psicosocial*. Madrid: Prentice Hall.

Bretones, E. (Coord.) (2012). *Familias y educación social, un encuentro necesario*. Barcelona: UOC.

Casals, A.; de Vicente, I.; Garriga, R. i Tabueña, M. (2005). *Intervenció social en l'atenció sociosanitària i residencial*. Barcelona: UAB.

Comas, M. i Quiroga, V. (2005). *Menors que emigren sols de Marroc a Catalunya*. Barcelona: Mediterrània i Fundació Jaume Bofill.

García Fuster, E. (1997). *El apoyo social en la intervención comunitaria*. Barcelona: Paidós.

López-Cabanas, M. & Chacón, F. (1997). *Intervención psicosocial y servicios sociales*. Madrid: Síntesis.

Maya, I.; García, M.; Santolaya, F. (2007). *Estrategias de intervención social: casos prácticos*. Madrid: Pirámide.

Martínez Prado, E. (2017) *Sota la pell del llop. Acompanyar les emocions amb els contes tradicionals*. Barcelona: Editorial Graó.

Nardone, G. & Watzlawick, P. (2005). *Brief Strategic Therapy*. New York: Rowman & Littlefield.

Nardone G., C. Portelli, (2005). *Conocer a través de Cambio, La Evolución de la Terapia Breve Estratégica*. Crown Publishing House: Carmarthen Reino Unido.

Perez Eransus, B. (2004). El acompañamiento social como herramienta de lucha contra la exclusión. *Revista Documentación Social*, 134, 89-108.

Planella, J. (2003). De l'atenció a l'acompanyament social de la persona. *Revista de Treball Social*, 169, 52-68.

Riberas, G. & Rosa, G.(Coord.) (2015). *Inteligencia profesional*. Barcelona: Claret.

Sánchez, S. (2014). *Educador social en Alaska*. Barcelona: Editorial UOC.

Tizio, H.(Coord) (2003). *Reinventar el vínculo educativo: aportaciones de la Pedagogía social y del Psicoanálisis*. Barcelona: Gedisa.

Trevithick, P. (2010). *Habilidades de Comunicación en intervención social*. Madrid: Narcea.

ANNEX: QUADRE RESUM DEL PROCÉS FORMATIU PER COMPETÈNCIES

Competències	Activitats formatives	Resultats d'aprenentatge	Activitats d'avaluació
C1- Identificar els processos de canvi que requereixen atenció i acompanyament professional.	Exposició de fonaments teòrics Visionat de vídeos Conduir dinàmiques de les sessions Resolució de casos pràctics Visionat d'audiovisual	Serà capaç de reconèixer els processos de canvi que requereixen atenció professional.	Reflexió escrita individual sobre un procés de canvi personal propi (veure Pauta d'activitat d'avaluació 1)
C2- Comprendre el malestar psíquic i emocional associat a problemàtiques socials que viuen els grups o les persones destinatàries de l'atenció psicosocial.	Exposició de fonaments teòrics Visionat de vídeos Dinàmiques de sensibilització Lectura comprensiva de la bibliografia de referència	Podrà reconèixer i interpretar els símptomes de malestar psíquic o emocional de les persones destinatàries de l'acompanyament.	Exercici en petit grup sobre un text relacionant-lo amb la vivència de les pràctiques (veure Pauta d'activitat d'avaluació 1)
C3- Reflexionar sobre els elements essencials que guien l'atenció i acompanyament psicosocial.	Lectura comprensiva de la bibliografia de referència Resolució de casos pràctics a partir de les aportacions dels alumnes Visionat de vídeos Conferència educador/treballador social	Sabrà analitzar els factors i el tipus d'atenció adequat a cada situació.	Treball d'anàlisi d'un acompanyament professional i tutoria d'avaluació (veure Pauta d'activitat d'avaluació 2)
C4- Analitzar el tipus d'atenció professional més adequat en cada situació vital.	Visionat de vídeos Conduir dinàmiques de les sessions Orientar els treballs	Sabrà analitzar els factors i el tipus d'atenció adequat a cada situació.	Treball d'anàlisi d'un acompanyament professional i tutoria d'avaluació (veure Pauta d'activitat d'avaluació 2)